גיד הנשה פרק שביעי חולין צו.

ולא מהדרינן בטביעות עינא. תימה דשמעי התם דמשדינן ליה בטביעות עינא שלו דהא לגורכא מרבנן מהדרינן בטביעות עינא וי"ל דהכא מיירי בטביעות עין כל דהו והא דמהדרינן לגורכא מרבנן בטביעות עינא (כ) דהיינו בטביעות עין גמור דכל הני אמוראי דהכא לא היה להם טביעות עין גמור דאי לאו הכי מה היה להם לישאל אי הוו ידעי בודאי לא הוו מסופקים כלל:

פלניא דהאי סימניה והאי סימניה קטל נפשא לא קטלינן ליה. וא"ת והלא משיאין אשה על פי סימנים להך לישנא דאמר רבא סימנין דאוריתא כפ' בתרא דיבמות (דף קכ.) ואם לאמר שנאמת כאן עדים שזיעתה קטלינן לה דסמכינן אסימנין להחזיקה בחזקת אשת איש מן הטעי ואפילו נתברר ע"י עדים שבעלה הראשון כבר היה מת בשעת הזנות ולא אמרינן שמא בעלה היה מי בשעת קידושיה ואין קידושיה קידושין וי"ל דבכי האי גוונא נמי לא סמכינן אסימנין למיקטלה ולהחזיקה באשת איש מן הטעי אלא אמרינן שמא היה מי בעלה ולא הוו קידושיה קידושין וכן אם נשאת על פי עד אחד וזיעתה לא קטלינן לה אע"פ שבעלה הראשון עודנו שהיה מת כבר בשעת הזנות דלא לכל דבר מהימנינן ליה דאין האמין יורדים לגהלה על פיו וגם לרתה אסורה וא"ת והיאך מחזירין שטר מוב בסימנים והא מי אמו סהדי ואמרי פלוני דהאי סימניה והאי סימניה ליה מפלוני לא מפקינן וי"ל דלא דמי (ג) שטר שאין אדם מוחזק בו שיאמר שלי הוא מהדרינן שפיר אבל ממון שביד הבעלים אין להוציא ע"י סימנין דס"ל לא הוה מפקינן אפילו מיד בעלים מי אמו סהדי ואמרי אפילו אם הבעל מחזיר השטר אינו אסור דהאי סימניה והאי סימניה [פלניא הוא: מכלל דשייר דרבנן לר' יהודה. לכאורה משמע דלרבי יהודה נמי אית ליה דאוריתא דלא דשייר דרבנן לר' יהודה אלא דאורי ליה דלא היה מחשש אחריו אלא היה נוממו כמאן אורי ליה כיון דמאי דשייר אסור מדרבנן כמאן אורי ליה: לא אסרה תורה אלא שעל הכף בלבד. כלומר שעל השופט בלבד לאפוקי סוף הגיד שחרן לשופט שמותר מדאורייתא:

להני שמעתתא. דשרי איסור בטביעות עינא: בטביעות עינא דקלא. שנתן דעתו להכירה בקול ומאכילה לא יצפינו להתם משום חימוד הממון חיישינן דלמא משקר דאמר מר (מכות דף כג.): גזל ועבירות נפשו של אדם מתאוה להם ומתמדתן: **תדע.** דבטביעות עינא עדיפא:

ולא מהדרינן בטביעות עינא השתא דשמעתינהו להני שמעתתא אמינא טביעות עינא [ו]עדיפא דאי לא תימא הכי היאך [ז]סומא מוזהר באשתו ובני אדם איך מוזהרין בנשותיהן בלילה אלא בטביעות עינא דקלא הכא נמי בטביעות עינא אמר רב יצחק בריה דרב משרשיא תדע דאילו אתו [ח]בתרי ואמרי פלניא דהאי סימניה והאי סימניה קטל נפשא לא קטלינן ליה ואילו אמרי אית לן טביעות עינא בגויה קטלינן ליה אמר רב אשי תדע דאילו א"ל אינש לשלוחיה קרייה לפלניא דהאי סימניה והאי סימניה ספק ידע ליה ספק לא ידע ליה ואילו אית ליה טביעות עינא בגויה כי חזי ליה ליה ידע ליה: **מתני'** [א]הנוטל גיד הנשה צריך שיטול את כולו ר' יהודה אומר כדי לקיים בו מצות נטילה [ב]האוכל מגיד הנשה כזית סופג ארבעים אכלו ואין בו כזית חייב [ג]אכל מזה כזית ומזה כזית סופג שמונים ר' יהודה אומר אינו סופג אלא ארבעים: **גמ'** בר פיולי הוה קאי קמיה דשמואל וקא מנקר אטמא הוה קא גאים ליה א"ל חות ביה טפי השתא לא חזיתך ספיתא לי איסורא אירתת נפל סכינא מידיה א"ל לא תירתת דאורי לך כרבי יהודה אורי לך אמר רב ששת מאי דשקל בר פיולי דאורייתא לרבי יהודה מכלל דשייר דרבנן לר' יהודה אלא דאורי ליה כמאן אורי ליה אלא אמר רב ששת מאי דשקל בר פיולי דאורייתא [ד] ומאי דשייר דרבנן לר"מ דאי רבי יהודה אפילו מדרבנן שרי: האוכל מגיד הנשה [וכו']: אמר שמואל [ה]לא אסרה תורה אלא שעל הכף בלבד שנאמר [ו]על כף הירך אמר רב פפא כתנאי [ז]אכלו ואין בו כזית חייב רבי יהודה אומר עד שיהא בו כזית מ"ט דרבנן [ח]בריה (בפני עצמה) היא ורבנן ור"מ הוי דאוריתא כל כמה שאוסר רבי יהודה כדאמרן נמצוך דשקל דאוריתא לר"מ ורבי יהודה דרבנן נמי לא שייר אבל אין נראה לומר כן דאם כן הוו שלשה מחלוקות בדאוריתא דר' יהודה פליג אההוא תנא דאמר לא אסרה תורה אלא שעל הכף בלבד כדאמר בסמוך ולא מסתברא לומר כן דבשלמא רבי יהודה ות"ק דידיה פליגי בדרש דעל כף הירך כדשמואל אלא רבי מאיר ורבי יהודה במאי פליגי וא"ת ומנא לן דשקל בר פיולי דאוריתא לר"מ דילמא סבר ר' מאיר דלא אסרה תורה אלא שעל הכף בלבד וליכא אלא שני מחלוקות ויש לומר כיון דמתמיר ר' מאיר בחטיטה לא מסתברא דמיקל בדאוריתא טפי מרבי יהודה ותנא קמא דר' יהודה ודאי אין מחמיר בחטיטה כיון דמיקל בדאוריתא וא"ת והא שמואל סבר כר' מאיר דאמר ליה מות ביה טפי וקאמרינן לקמן דשמואל קאמר לההוא שמעתא דלא אסרה תורה אלא שעל הכף בלבד ויש לומר דשמואל אליבא דתנא דמתניתין דאמר אכלו ואין בו כזית חייב קאמר ולא אסרה תורה כו' וליה לא סבירא ליה וכה"ג אמר שמואל בפרק אלמנה ניחומת (כתובות דף לו.) דמליאת אלמנה לעצמה והיינו כאנשי יהודה כדמוכח התם ובפרק נערה שנתפתתה (שם דף נד.) שמעינן ליה לשמואל שפוסק בהדיא דהלכה כאנשי גליל): **צריך** שיטול את כולו. לענין חטיטה קתם כר' מאיר ולענין דנאמנים קתם כרבי יהודה לעיל (דף פט:) דקתני וחכמים אומרים נאמנים: **מאי** טעמא דרבנן בריה היא. ונסוף פירקין (דף קכ:) נמי אמרינן כי האי גוונא אכל לפור עהורה בחייה בכל שהוא במיתתה בכזית אכל לפור עמאה בין בחייה בין במיתתה בכל שהוא דאכר מן החי ועוף טמא משיבא להו בריה וא"ת מאי שנא דאכר מן החי ועוף טמא וגיד וחרן חטיבי טפי בריה מנבלה עהורה במיתתה בכזית ולא משיבא בריה וכן עכל לא חשבי ליה רבנן בריה במכות (דף ח.) ויש לומר דהיינו טעמא דהני דבי אמר רחמנא לא תאכל גיד ולא תאכל עוף טמא וכן באכר מן החי כאילו פירש בין גדול ובין קטן דכולהו מיקרו גיד ועוף ובלבד שיהיו שלמים אבל נבלה אחיבה נמי משמע נבלה וכן עכל דאי הוה כתיב אל תאכל חטה של עכל אז הוה חשיב בריה וכן משמע פרק שלשי דשבועות (דף כא:) דקאמר היכן מצינו באוכל כל שהו שחייב ופריך ולא והרי מפרש פירוש שבועה שלא אוכל כל שהוא ומשני מפרש נמי כבריה דמי משמע דטעמא דבריה הוי כאילו פירש הכתוב שלא תאכל בין גדול ובין קטן וא"ת דתנן בפרק אלו הן הלוקין (מכות יג.) כמה יאכל מן הטבל ויהיה חייב ר' שמעון אומר בכל שהוא וחכמים אומרים בכזית אמר להם ר"ש אי אתם מודים באוכל נבלה כל שהוא שחייב אמרו לו מפני שהיא בבריה אמר להם אף חטה בבריה ומסיק בגמרא דלר"ש כל שהוא למכות אפילו קמח ולדבריהם דרבנן קאמר אודו לי מיהת דחטה אחת בבריה בכל שהוא ורבנן בריית נשמה חשיבא דחטה לא חשיבא והשתא קשה הרי גיד ואכר מן החי דחשיבי בריה אלמא לא תליא מילתא בנשמה ואפילו הוה נשמה בחטה לא חשיבא בריה כדפרישית דלא דמי למפרש דלא תאכל טבל כתיב ולא כתיב לא תאכל חטה של עכל וגראה לפרש דרבנן לדברי ר"ש קא מהדרי ליה לדידן אפילו הוה חטה נשמה לא חשיבי ליה בריה דלא דמי למפרש כדפרישית אלא לדידן דחשבת ליה בריה אלמא לית לך טעמא דמפרש מ"מ לא דמי לגמלה דלגמלה איכא נשמה וקשה היכן מצינו כזה שחשיבין טעם לדבריו והם עצמם אינם סוברין שיהיה הדבר תלוי בנשמה וי"ל דכי האי גוונא אשכחן בפרק התערובת (זבחים עז.) ד[ט] דתנא אבבי תמימים שנתערבו בחבבי בעלת מום ר' אליעזר אומר יקרבו ורואה אני את בשר בעלת מום כאילו הם עליה ותכ"א לא יקרבו וע"כ ר' אליעזר גופיה לית ליה האי טעמא דהא ברובא ורבנא מודה דלא יקרבו ולא קאמר רואה אני אותם כאילו הם עליה אלא עיקר טעמא כדמפרש בגמ' מוס בם לא יהלו הא ע"י תערובות יהלו ולדבריהם דרבנן קאמר להו כדאמר התם ומיהו שם מיושב יותר דמתוך הבריאתא אומר כן הגמרא אבל בפרק בתרא דמכות (דף ח.) מי דוחק הש"ס לומר דרבנן משיבין תשובה לר"ש לדבריו מה שאין סוברין כיון דאינו לא בשאנה ולא בבריאתא וא"ת ור"ש דחשיב חטה בריה היאך תרומה עולה בק"ח הא אמרינן לקמן (דף ק.) דבריה לא בטלה גבי גיד וכי תימא דהתם היינו טעמא דכשנולד נולד האיסור עמו כמו גיד ושרצים ואבר מן החי ועופות טמאים אבל תרומה מותר עד שימרח אבמי ערלה וכלאי הכרם לא ליבטלו. [וע"ע תוס' זבחים עב. ד"ה ולינטלו]:

ורבי

לפני שמעתתא. דשרי איסור בטביעות עינא: **בטביעות עינא דקלא.** שנתן דעתו להכירה בקול ומאכילה לא יצפינו להתם משום חימוד הממון חיישינן דלמא משקר דאמר מר (מכות דף כג.): גזל ועבירות נפשו של אדם מתאוה להם ומתמדתן: **תדע.** דבטביעות עינא עדיפא:

פלניא דהכי סימניה. פלוני הרג את הנפש ואין אנו מכירין בו מעולם אלא סימנין כך וכך היו בגופו ובכליו של הורג: **בטביעות עינא אית לן בגויה.** ומכירין אנו בו: **ואילו אית ליה.** לפלניא: **בטביעות עינא בגויה.** שמכירו: **מתני' שיטול את כולו.** יחטטו אחריו ופתח משנה ר"מ דאמר (לעיל דף לב:) חטיטה בעי: **אכלו ואין בו כזית.** משום דבריה הוא ומייב בכל שהוא וכדאמרינן במסכת מכות (דף יג.) מי אתם מודים לי בהאוכל נמלה כל שהוא שהוא חייב אמרו לו מפני שהיא כבריתה: **אינו סופג אלא ארבעים.** דאינו נוהג אלא בחתת: **גמ' בר פיולי.** כך שמו: **גאים ליה.** כרבי יהודה לא היה מחטטו אלא גומם מלמעלה: **אמר ליה לא תירתת.** לא בע"ה ולא נרשע אני מושדך: **דאורי לך.** לעשות כן כרבי יהודה אורי לך: **ומאי דשייר דרבנן לר"מ.** דמדרבנן הוא דבעי רבי מאיר חטיטה: **שעל הכף.** דאע"פ שהגיד אינו אסור אלא אם שאוכל על הכף: **כף.** בשר הסובב את הקוליא ודבוק לעצם והגיד האיכון שוכב מקצתו על גבי אותו בשר: **אמר רב פפא כתנאי.** כדמפרש ואזיל דרבנן אית להו דשמואל: **אכלו ואין בו כזית.** דרבנן

מסורת הש"ס

א) [עיין תוס' כרכות דף ג רש ע"א], ב) ניטין כב. [וע"ש דרב יוסף מקשה קושיא זו איאך פומא וכו'], ג) [ל"ל כי תרי], ד) לעיל מב: לא., ה) לעיל לא., ו) [לקמן ק. קיט.], ז) כס"מ טוסף: מייב, ח) [שיין לע"ב], ט) [עיין במפרשי הש"ס על דיבור זה], י) [וע"ע תוס' ניטין לט. ד"ה הא מני], כ) [שם דף ח.], ל) [ובסי: ד"ה אחיו].

תורה אור השלם

א. עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה אֲשֶׁר עַל כַּף הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה: בראשית לב לג

גליון הש"ם

תד"ה אלניא (בסה"ד) דשלניא הוא. עיין בב"מ ע ע"א תד"ה אתא:

הגהות הב"ח

(מ) אלא אמר רב ששת וכו' דאוריתא לר"מ ומאי דשיי': (כ) תוס' ד"ה ולא וכו' בטביעות עינא היינו בטביעות עין גמור וכל הני: (ג) ד"ה פלניא וכו' וי"ל דלא דשיי:

מוסף רש"י

אכל מזה כזית ומזה כזית. משני גיד הנשה של שתי ירכות של בהמה אחת (לעיל כב.) משל ימין ומשל שמאל (לעיל צא.). ר' יהודה אומר אינו סופג אלא ארבעים. ר' יהודה לטעמיה דאמר (לעיל 5:) אינו טהא אלא בחתת (לעיל פב.). אכלו. גיד שלם, ואין בו כזית חייב. כאוכל נמלה כל שהוא, שהוא חייב מפוס דבריה הוא ותסיב איסור (לעיל צא.).

עין משפט נר מצוה

נו א מיי' פ"ח מהל' מאכלות אסורות הל"ז סמג לאוין קלט טוש"ע יו"ד סי' סה סעיף ח:
נז ב מיי' שם הל"ב:
נח ג מיי' שם הל"ג:
נט ד מיי' שם הל' (א) כ טוש"ע יו"ד סי' ק סעיף ז כהג"ה:

רבינו גרשום

בר פיולי גרסינן וקא מנקר אטמא קא מנקר הירך פגיד הנשה חזייה דקא גיים. כלומר שהיה גוממו עם השופי ולא מחטט אחריו: דאורי לך בר' יהודה אורי לך. כלומר דחזינן דמיקל דאמר כדי לקיים בו מצות נטילה: מאי דשקיל בר פיולי דאורייתא כלומר מה דשקיל בר פיולי אסור מן התורה לר' יהודה מכלל דשייר כו' כלומר מכלל דמאי דשייר אסור מדרבנן לר' יהודה ואלא דאורי ליה דלא היה מחטט אחריו אלא היה גוממו כמאן אורי ליה כיון דמאי דשייר אסור מדרבנן כמאן אורי ליה: לא אסרה תורה אלא שעל הכף בלבד. כלומר שעל השופט בלבד לאפוקי סוף הגיד שחרן לשופט שמותר מדאורייתא:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com